

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:

Vår dato: 27.04.2018

Vår ref.: 2017/2099

Arkivnr.: 522.1

NATURVERNFORBUNDET I ROGALAND

Postboks 441

4002 STAVANGER

Postadresse:

Postboks 59 Sentrum,

4001 Stavanger

Besøksadresse:

Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00

F: 51 52 03 00

E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Endelig vedtak – klage tatt til følge. Nydyrking på Gnr 44 Bnr 4 i Klepp kommune

Fylkesmannen har behandlet klage fra Norsk ornitologisk forening og Naturvernforbundet i Rogaland på Klepp kommune sin godkjenning av nydyrking på Gnr 44 Bnr 4 i Klepp kommune, og har følgende vedtak i saken:

- 1. Fylkesmannen i Rogaland tar klagen til følge. Ove Magne Aase får ikke tillatelse til å nydyrke 5 dekar på Gnr 44 Bnr 4 i Klepp kommune.**
- 2. Arealet skal etter dette ikke gjødsles, jordarbeides, isås, sprøytes eller kalkes**

Bakgrunn for saken

Sommeren 2016 startet Ove Magne Aase med å rydde, slette og så i et område på om lag 1 dekar tilgrensende Jærstrendende landskapsvernområde. Området ligger i eiendomsgrensen mellom Gnr/Bnr 44/39 og 44/4. Arealet er ein del av Boremarkene, og er registrert som en viktig naturtype med ID BN00009224. Statens naturoppsyn rettet 11.01.2017 en forespørsel til Klepp kommune angående lovligheten til tiltaket. Det ble klart at ryddingen og slettingen ikke var omsøkt. Klepp kommune vurderte tiltaket å være omfattet av nydyrkingsforskriften, og Ove Magne Aase søkte 16.01.2017 om å nydyrke 5 dekar. Det omsøkte arealet var registrert som dels uproduktiv skog, og dels skog av høg bonitet. Skogen er vernskog etter reglene for skogbruksaktivitet i vernskogen i Klepp kommune. Fylkesmannens miljøvernnavdeling frarådte tiltaket i sin uttale av 09.03.2017 til plan for nydyrking. Det ble vist til arealet har en viktig funksjon som restareal for blant annet trekkende spurvefugl, hare og rådyr.

Klepp kommune vedtok 05.04.2017 administrativt å avslå søknaden om nydyrking. Kommunen vurderte at det var tilstrekkelig informasjon om arealet og konsekvensene av tiltaket til å ta en kunnskapsbasert avgjørelse. Det ble vist til en rapport fra Ambio fra 2001 som sier følgende om det aktuelle arealet: «*Kategori: Rikere planteskog. Buskfuru planteskog. Stedvis lysåpen med engpreg i partier. Her finnes interessant og typisk bakdyneflora. En del av Jærstrendene Lvo. Blåklokke, Krypvier, Gåsemure, Krekling, Lupin, Rød jonsokblom, Strandnellik, Smalkjempe, Gulmaure.*»

Avslaget ble begrunnet med at Klepp kommune har få slike restareal igjen, og at arealet er registrert som viktig naturtype. Kommunen mente at nydyrkingen ville være i strid med § 5 i nydyrkingsforskriften.

Ove Magne Aase klagde på kommunens vedtak 26.04.2017. Advokat Sveinung Eliassen sendte 28.05.2017 tilleggsbemerkninger til klagen. I klagen ble det stilt spørsmål om uproduktiv skog og dels skog av høy bonitet burde vært vurdert ulikt i nydyrkingsspørsmålet. Det ble anført at arealet ikke kan karakteriseres som skog, videre at kommunen feilaktig har lagt til grunn at det omsøkte arealet er sanddynemark, og at vektleggingen av miljøhensyn er for stor kontra hensynet til jordbruk.

Fylkesmannens miljøvernavdeling var, på forespørsel fra Aase, på befaring 22.08.2017. I brev av 23.08.2017 ble det gitt tilbakemelding til Klepp kommune, der det er konstatert at arealet øst for verneområdet var ødelagt som viktig naturtype. Resterende skog ble vurdert til å utgjøre en viktig viltbiotop med viktige funksjoner for spurvefugl under trekk. Det ble observert store flokker med ulike finkefugler, samt flere bandkrossnebb.

Klagen ble behandlet i Hovudutval for lokal utvikling 12.12.2017. Det ble fattet et enstemmig vedtak om å godkjenne nydyrking av totalt 5 dekar skogsareal. I vedtaket er det vist til hovedutvalget ikke kan se at det er vesentlige naturverdier på det omsøkte arealet: *Hovudutval for lokal utvikling kan ikkje sjå at det på omsøkt areal er vesentlege naturverdiar. Den planta skogen er i avslutninga av sin syklus. Kulturlandskapet vil etter ei oppdyrking framtre meir heilskapleg og vil gå i eitt med søkjar sitt tilgrensande jordbruksareal. Bruket har trong for meir areal til slått og beite, og omsøkt oppdyrking vil bidra til ei styrking av driftsgrunnlaget på garden.*

Fylkesmannen varslet overprøving av vedtaket 02.01.2018. Parallelt med varselet ble vedtaket den 08.01.2018 påklaget av Norsk ornitologisk forening og Naturvernforbundet i Rogaland. I klagen er det anført at nydyrkingen vil ødelegge en viktig skogbiotop for fugl og «jærhare». Videre pekes det på at skog som er i forfall med døde og døende trær er positivt for biologisk mangfold, og at oppdyrkingen kan ha negativ virkning på tilstøtende verneområde på grunn av avdrift fra gjødsling med husdyrgjødsel. Det pekes også på at nydyrkingen vil være i strid med Klepp kommune sin målsetning om å ivareta og bevare gjenværende restareal i kommunen satt i Temaplan landbruk 2015-2025. Klager mener oppdyrking av 5 dekar har liten betydning for driftsgrunnlaget på gården. Aase eier 319 dekar fulldyrket areal på Gnr/Bnr 44/4 og 44/24. Totalt areal er 377 dekar. Aase har, ut fra søknad om produksjonstilskudd 2017, 33 melkekyr, 47 øvrige storfe og 7500 verpehøns.

Advokat Ellingsen har stilt spørsmål om behandlingen. Fylkesmannen bad Klepp kommune om å behandle klagen som rette førsteinstans. Tiltakshaver gav i brev av 8. februar merknader til klagen. I vedtak av 13.03.2018 vedtok et enstemmig hovedutvalg for lokal utvikling å opprettholde sitt tidligere vedtak om å godkjenne nydyrkingen.

Saken ble sendt til Fylkesmannen for endelig avgjørelse. Fylkesmannens landbruksavdeling var på befaring 18.04.2018.

Fylkesmannens vurdering

Rettsgrunnlag for vår vurdering er å finne vedlagt.

Klagen er fremmet i rett tid, og vilkårene for å behandle klagen er etter vår vurdering til stede, jf. forvaltningsloven §§ 28, 29 og 30.

I denne saken er det konstatert nydyrking uten tillatelse. Dette er ikke en del av vår behandling av klagen fra Norsk ornitologisk forening og Naturvernforbundet i Rogaland. Vi legger til grunn at Klepp kommune følger opp, og vurderer reaksjon knyttet til produksjonstilskudd i jordbruket.

Vurdering av omsyn til miljøinteresser

Miljøverdiene i området er dokumentert av Ambio i 2001, og av Fylkesmannen i Rogaland gjennom befaringsrapport 22.08.2016.

Vi deler Klepp kommune sin vurdering av at kunnskapsgrunnlaget og konsekvensene av tiltaket er tilstrekkelig kjent til å ta en kunnskapsbasert avgjørelse som er påkrevd etter naturmangfoldloven §§ 8-12. Vi legger til grunn at området har en viktig funksjon som restareal i et område der størstedelen av arealene er brukt aktivt til jordbruksformål, og at arealene er et viktig leveområde blant annet for fugl. Samtidig registrerer vi at Hovedutvalg for lokal utvikling ikke kan se at det er vesentlige miljøinteresser knyttet til området. Vi vil påpeke at det lokalpolitiske handlingsrommet ikke strekker seg til å kunne overprøve dokumenterte miljøverdier, men til å vektlegge hvilket hensyn miljøverdiene skal ha for utfallet av saken. Det omsøkte arealet ligger kloss ved landskapsvernområdet. Under befaringsrapporten ble det pekt på at verneområdet er bredere på dette strekket enn lenger nord og sør. Utformingen av verneområdet ble fastlagt i verneprosessen, og har ikke betydning for vår vurdering i denne saken.

Omgjøring av arealet til fulldyrket areal vil gjøre det lovlig å drive alminnelig jordbruksdrift på området med gjødsling, kalking og sprøyting. Regelverket for bruk av husdyrgjødsel regulerer ikke spredemetode. Ved breispredning av bløtgjødsel vil det være fare for avdrift av gjødsel inn i verneområdet. Det samme gjelder ved bruk av mineralgjødsel og sprøytemidler.

Vurdering av omsyn til jordbruksinteresser

Vi har forståelse for Aase sitt ønske om å øke jordbruksarealet på gården. Det omsøkte området er ren sandjord, og det er lite kostnader knyttet til rydding og sletting. Området fremstår som svært enkelt å omgjøre til fulldyrket areal. Ved sammenhengende dyrking av restareal (utover denne søknaden) ville Aase fått god arrondering av arealene. Slik det er søkt vil gjenværende skog bli utsatt for fremherskende vindretning, og være sårbar for vindfall. Bakgrunnen for verneskogbestemmelsen er å sikre klimatisk vern av andre områder. Skogen har en positiv livdvirkning for jordbruksproduksjonen. Aase har forklart at han startet å fjerne skogen nærmest verneområdet fordi det her var en del vindfall.

Aase har oppgitt at det omsøkte området skal brukes som beite og som spredeareal for husdyrgjødsel. Vår vurdering er at 5 dekar i denne sammenhengen har liten betydning for den samlede produksjonen på gården. Den økonomiske fordel som oppnås ved nydyrkingen er etter vår vurdering for liten til å oppveie for konsekvensene nydyrkingen har for miljøinteressene i området.

Vurdering av omsyn til kommunalt selvstyre

Saken har vært behandlet politisk i kommunen. Det ble her vist til jordlova sin formålsparagraf første og andre ledd der det står m.a. at arealressursene skal disponeres på den måten som ganger samfunnet mest, og de som har yrket sitt i landbruket. Det er ingen tvil om at nydyrking gagnar dette formålet med jordlova. Leser vi videre i § 1 tredje ledd i jordlova står det at forvaltningen av arealressursene skal være miljøforsvarlige. I nydyrkingsforskriften som er hjemlet i jordlova kommer kravet til vurdering av miljøinteressene tydelig frem. Både i formålsparagrafen § 1 og i § 5. Klepp sitt utvalg har tatt en selvstendig vurdering av naturverdiene i området. Utvalget ser ikke at det er vesentlige naturverdier i området. Dette er i strid med føringsreglene i Naturmangfoldloven § 8 der offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon... mv. Vi viser til det er dokumenterte verdier i området.

Som overordnet organ i forhold til kommunens vedtak har Fylkesmannen plikt til å legge stor vekt på hensynet til det kommunale selvstyret ved prøving av kommunens frie skjønnsutøvelse. Dette

prinsippet er nedfelt i forvaltningsloven § 34, 2. ledd. Jordloven med forskrifter gir forvaltningen, og da særlig kommunen som førsteinstans, et visst handlingsrom i forhold til hvilket utfall den enkelte sak skal få. Meningen er blant annet at kommunen skal kunne tilpasse sin lovforvaltning etter de utfordringene som gjør seg gjeldende lokalt. Det knytter seg samtidig vesentlige regionale og nasjonale interesser til miljøhensyn langs Jærstendene og forvaltningen av dette er slik sett ikke bare en kommunal oppgave. Fylkesmannens rolle som kontroll- og tilsynsmyndighet tilsier derfor at vi har et ansvar for å sikre at kommunens skjønnsutøvelse etter aktuelt regelverk blir utøvd innenfor loven sine rammer. Etter en konkret vurdering, jf. vår vurdering ovenfor, har vi derfor kommet til at hensynet til det lokale selvstyre må vike i denne saken.

Vilkår for tilbakeføring

Tiltakene som er gjort i området har delvis fjernet miljøverdiene. I en del tilfeller er det umulig å gjenopprette de skadene som har skjedd. Nydyrkingsforskriften inneholder derfor en hjemmel for å pålegge tiltakshaver å reparere skadene i et slikt omfang som det er mulig.

Her krever vi at all jordbruksaktivitet på arealet opphører. Arealet skal ikke gjødsles, sprøytes, kalkes, jordarbeides eller isås. Aase står fritt til å disponere arealet til skogbruksformål.

Under befaringen spurte Aase om mulighetene for å etablere leplanting nærmest verneområdet. Leplanting kan etableres. Vi gjør oppmerksom på at planting av fremmede treslag som t.d. sitka-gran krever tillatelse etter forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål.

Konklusjon

Fylkesmannen har etter en samlet vurdering av de relevante momentene med vekt på nydyrkingsforskriften §§ 1 og 5, og på det kommunale selvstyre (jf. forvaltningslova § 34), kommet fram til at det omsøkte området ikke bør nydyrkes. Klagen til Norsk odontologisk forening og Naturvernforbundet Rogaland tas derfor til følge.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Med hilsen

Geir Skadberg
landbruksdirektør

Monica Dahlmo
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Saksbehandler: Monica Dahlmo
Saksbehandler telefon: 51 56 89 66
E-post: fmromda@fylkesmannen.no

Adresseliste:

NATURVERNFORBUNDET I ROGALAND
NORSK ORNITOLOGISK FORENING AVD.
ROGALAND

Postboks 441 4002 STAVANGER
Postboks 372 4379 EGERSTUND

Kopi til:

ADVOKAT SVEINUNG ELIASSEN Postboks 333 4302 SANDNES
Klepp kommune Postboks 25 4358 Kleppe
AASE OVE MAGNE Borestranda 4352 KLEPPE
152

Vedlegg.

Rettsgrunnlag

1. Jordlova av 12.05.1995 nr 23

Forskrift om nydyrking er hjemlet i jordloven. Av § 1 *Formål* går det m.a. fram at forvaltninga av jordressursene skal være miljømessig forsvarlig.

2. Forskrift av 02.05.1997 nr 423 om nydyrking:

§ 1. (formål)

Formålet med denne forskriften er å sikre at nydyrking skjer på en måte som tar hensyn til natur og kulturlandskap. Det skal legges vekt på hensynet til miljøverdier som biologisk mangfold, kulturminner og landskapsbildet. Det skal for øvrig legges vekt på å sikre driftsmessig gode løsninger.

§ 5. (forhold av betydning for avgjørelsen)

Ved avgjørelsen skal det legges særlig vekt på hvilke virkninger tiltaket kan påregnes å få for natur og kulturlandskapsverdiene, jf. § 3 fjerde ledd. Ved denne vektleggingen skal det tas hensyn til om det på arealet er sjeldne miljøverdier og hvor sjeldne miljøverdiene er.

Ved avgjørelsen skal det for øvrig legges vekt på om det ut fra jordloven § 1 er ønskelig å styrke driftsgrunnlaget for driftsenheten, og om nydyrkingstiltaket legger til rette for driftsmessig gode løsninger.

§ 12. (tilsyn og overtredelse)

Kommunen skal føre tilsyn med at bestemmelsene i denne forskrift og vedtak fattet med hjemmel i den følges, jf. jordloven § 19. Kommunen kan i den forbindelse foreta befarings på eiendommen. Kommunen skal gi fylkesmannen melding om brudd. Fylkesmannen skal varsle departementet dersom bruddet bør følges opp ved tvangsgebyr etter annet ledd.

Ved brudd på forskriften eller vedtak fattet med hjemmel i den, kan kommunen pålegge tiltakshaver å reparere skaden, godkjenningen kan trekkes helt eller delvis tilbake, eller departementet kan pålegge den ansvarlige tvangsgebyr, jf. jordloven § 20.

3. Rundskriv M-19/97 om nydyrking jf. Jordloven § 11 andre ledd

Forhold av betydning av avgjørelsen s 9

Etter § 5 skal det legges særlig vekt på hvordan natur- og kulturlandskapsverdiene jf. § 3 fjerde ledd blir berørt av nydyrkingen. I denne sammenhengen må det tas hensyn til egenvekten av de natur- og kulturlandskapsverdiene som gjør seg gjeldende, dvs. om det på arealet er spesielt verdifulle eller sjeldne miljøverdier, og hvor verdifulle eller i sjeldne miljøverdiene er. Natur- og kulturlandskapsverdier er gitt en nærmere definisjon i forskriften § 3 fjerde ledd. Det skal da tas hensyn til landskapsbildet, mangfoldet i naturen og til kulturminner som er en synlig del av landskapet. Det er vanskelig å foreta et skarpt skille mellom verdiene i naturlandskap og kulturlandskap. Ofte vil natur- og kulturelementer opptre sammen. Ved vurderingen etter § 5 er det imidlertid ikke nødvendig å foreta noen klar grensegang mellom hva som er naturskapt og hva som er kulturbetinget.

4. Lov av 19.06.2009 nr 100 om forvaltning av naturens mangfold:

§ 6. (generell aktsomhetsplikt)

Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5. Utføres en aktivitet i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede.

5. Reglar for skogbruksaktiviteten i vernskogen i Klepp kommune med heimel i skogbrukslova av 1965. Ny lov, Lov om skogbruk av 27. mai 2005 tok til å gjelde fra 01.01.2006. Vernskogreglene etter gammel lov gjelder i medhold av ny lov jf § 25 Overgangsreglar, eller inntil departementet gjør nye vedtak, eller fastsetter nye forskrifter om vernskog. Vernskogarealene er fastlagt med behov for klimatisk vern av annen skog eller andre viktige areal.